

Redd skogen fra snøbrekk

Dersom du tynner skogen ned til rundt 200 trær per dekar før fem meters høyde, har du gjort det du kan for å unngå snøbrekk.

– Usymmetriske stammer med tung snø og vind, kan gi store skader, sier Trygve Øvergård hos Skogkurs.

Tekst og foto: Roar Ree Kirkevold

– Det kommer gjerne en snøvinter ala det vi opplevde i 2017-18 med 20 – 30 års mellomrom, sier senior prosjektleder Trygve Øvergård hos Skogkurs. Det er mye og tung snø som fryser fast i kronene med påfølgende vind som kan gi store skader i form av toppbrekk, stammebrekk eller rotvelt.

– Ofte ser det fryktelig stygt ut etter slike hendelser, men likevel skal det mye til at det lønner seg å hogge alt og begynne på nytt, hevder han.

En gang ringte det en fortvilet skogeier til Øvergård og fortalte om mye snøbrekk i et bestand i hogstklasse 3 på eiendommen.

– Jeg foreslo at han skulle gå en ny tur i skogen for å telle stammer som sto igjen, istedenfor å fokusere på skadene. Etter denne turen så han at det var nok skog igjen til å fortsette omløpet. Slik er det ofte, sier Øvergård.

Øvergård forteller at det særlig er tre biologiske forhold som gjelder etter snøskade. Dersom stammen knekker under den grønne krona, vil gjenværende stamme være død. Er det kvister med bar igjen, kan treet leve videre i mange år frem til bestandet skal hogges.

Toppråtesoppen, *Stereum sanguinolentum*, finnes overalt og etablerer seg i såret. Råten spres nedover i treet, og gjør treet ubrukelig som skurtømmer.

Furutrær og -topper som blir liggende angripes den første våren av murgborere, *Tomicus*, som legger egg i frisk furubark.

Disse billene angriper normalt ikke stående furuskog, men de gjør skade ved at både foreldregenerasjonen og avkommene går opp i kronene og beiter på friskt bar. De angrepne trærne får redusert barmasse, noe som fører til mindre fotosyntese og mindre tilvekst.

– Ulike arter av granbarkbiller, *Scolytinae*, vil angripe svekkede grantrær. De er farligere, sier Øvergård, for de kan

Fagfolkene er stort sett enige om at det ofte ser verre ut enn det er etter at våt snø har herjet skogen.

Du forebygger aller best ved å gjøre alvor av å få til en ungskogpleie.

Trygve Øvergård

fort også gå på stående granskog i nærheten.

Derfor er det greit å få ut skadd skog allerede første sesongen, men pass på eventuelle kjøreskader på gjenværende skog.

Selv skogeiere styrer ikke været. – Men du forebygger aller best ved å gjøre alvor av å få til en ungskogpleie, sier Trygve Øvergård. Reduser antall trær til mellom 150 og 250 per dekar før trehøyden har nådd fem meter. Da styrker du trekronene og de utvikler seg og blir mer symmetriske.

For det er tung snø, vind og usymmetriske kroner som er den dødbringende kombinasjonen.

”

Hogger du 30 år gammel skog med lite volum, går det nye 50 år til neste avvirkning. Øyvind Jorstad

“

Dårlig økonomi å hogge alt

Snøskadene herjet særlig ille i Marnardal i Vest-Agder. Likevel advarer skogbrukssjefen mot å hogge alt, eller å tynne maskinelt. Rådet er å rydde veiene og hente det du får tak i. Resten lar du være. 20 – 30 trær per dekar er nok til å sikre økonomien videre.

Tekst og foto: Roar Ree Kirkevold

Marnardal kommune i Vest-Agder var en av de kommunene i landet som fikk størst snøbrekkskader sist vinter. Blytung snø og vind knakk stedvis 30 – 40 år gamle trær som fyrstikker.

– Det så helt forferdelig ut, sier skogbrukssjef i Marnardal Øyvind Jorstad. Likevel skal det utrolig mye til før det lønner seg å sluttavvirke ungsbogen i hogstklasse 3, som altså er mellom 30 – 40 år gammel.

Mange skogeiendommer har fått store skader, men i de fleste tilfellene er det relativt små arealer som er totalskadet. For skogbruket totalt i Marnardal kommune er derfor dette ingen katastrofe. Jorstad anslår skaden til å utgjøre under 5% av den produktive skogen.

– **Jeg er forsiktig** med å gi generelle råd, sier han, men ofte tipser vi om å åpne veiene og plukke med seg det man naturlig får tak i innover i skogen. Resten bør bli værende der. Det å begynne å ta seg frem med store maskiner inne i bestandene, gjør gjerne vondt verre, selv om det blir seende penere ut.

Effekten blir som en sen og kraftig tynning. I tillegg til økt belastning på gjenværende trær, skapes lett åpninger som gir kantproblematikk for trærne rundt. Det gjelder både vind- og snøskader.

– **Tiden fra planting** til slutthogst i vår del av landet er kort, men likevel over 45 år, sier han.

Hogger du 30 år gammel skog med lite volum, går det nye 50 år til neste avvirkning. Da er det bedre å la de trærne som overlevde snøen få fullføre omløpet sitt, selv om de kanskje ikke er flere enn 20 – 30 stykker per dekar.

– Hvis hver av dem gir en kubikk, så blir det sannsynligvis mye bedre totaløkonomi, hevder Jorstad. Likevel ser han at idealistiske skogeiere med et sterkt ønske om å ha det ryddig og fint, kan synes det er en belastning å ha «rotet» stående.

Selv i den knusktørre sommeren som fulgte, fanget vi få granbarkbiller i fellene våre, forteller han.

Selvsagt bør skogeierne følge med, men så langt har ikke granbarkbillene vært en avgjørende skadefaktor i de døde og svekkede bestandene.

– **Det er brann og vindfellinger** som gjerne gir de største skadene, avslutter Jorstad. Det å forsikre skogen er et plaster på såret og dekker noe av tilveksttapet.

– Men, mist ikke motet selv uten forsikring. Det er mange faktorer, som bl.a. bestandsalder, snømengde, vindstyrke og -retning, temperatur og annet som påvirker skogen. Derfor skal det utrolig mye til at en ny snøbrekksituasjon oppstår på nøyaktig samme sted på nytt.

”

Det er bedre å la de trærne som overlevde snøen få fullføre omløpet sitt, selv om de kanskje ikke er flere enn 20 – 30 stykker per dekar. Øyvind Jorstad

Ta med deg det tømmeret du når fra veiene, sier skogbrukssjef i Marnardal, Øyvind Jorstad. Illustrasjonsfoto: Skogbrand.

“

Mer våt snø i innlandet og i høyden

Skogeiere i innlandet må forberede seg på mer tung snø som gir flere snøskader.

– Riktig ungskogpleie kan redde mye, sier seniorforsker Svein Solberg ved NIBIO. På Vestlandet kan man glede seg over færre snøskader fremover.

Tekst: Roar Ree Kirkevold

Seniorforsker Svein Solberg hos Norsk institutt for bioøkonomi, NIBIO, Svein Solberg advarer mot at tung og våt snø vil

knekke mer skog på Østlandet fremover. På Vestlandet vil de trolig slippe lettere unna enn i dag. Foto: Lars Sandved Dalen, NIBIO.

Seniorforsker Svein Solberg ved Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) arbeider nettopp med snøskader på skog, særlig i forhold til skader på strømtilførselen her til lands.

– Økte snøskader får større effekter for nettselskapene enn skogeierne, hevder han.

Og flere snøskader må vi belage oss på, skal vi tro forskeren. Et viktig begrep som du som skogeier bør lære deg er «våtsnødager». En våtsnødag er et døgn med nedbør over 10 millimeter og en temperatur mellom pluss 0,5 til pluss to grader Celsius.

Frem til nå er det desidert flest slike dager på Vestlandet, men fremover viser prognosene at det blir betydelig flere våtsnødager inn i landet, altså helt til skogfylkene Oppland og Hedmark og opp i høyden. Vestlandet derimot slipper unna i større grad.

Snø er moro når du går på ski, men ikke nødvendigvis når det er 40 år igjen til lønning. Foto: Roar Ree Kirkevold.

Klimaendringene vil gå sin gang, men skogeierne kan faktisk forberede seg temmelig bra.

Også Svein Solberg mener at nøkkelen ligger i at skogeierne ikke slurver med ungskogpleien.

– Innen overhøyden på bestandet er seks meter, så bør du redusere treantallet til 200 trær per dekar, er hans oppskrift. Da får du trær som har lengre kroner, altså en større del av stammen har friske kvister.

– **Selv om vinden** totalt sett får «bedre tak» i treet, så bøyer det seg mer som en fiskestang, sier han.

Bøyen blir fordelt over mye større del av stammen. Derfor skal det betydelig mer til før stammen knekker.

Slurver du med ungskogpleien, eller utsetter den for lenge, er det vanskelig å ta igjen det tapte.

Husk også at trærnes høydevekst ikke er så avhengig av treantallet per dekar, mens volumveksten blir mye bedre når antall trær reduseres. Altså sterkere trær.

”

Innen overhøyden på bestandet er seks meter, bør du redusere antallet til 200 trær per dekar.

Svein Solberg

“

Snøskader for 11 millioner

– Forrige vinter betalte vi ut hele 11 millioner kroner til snøskader på skog, slår leder for skogforsikring Kjetil Løge hos Skogbrand fast.

– Det er en dyster rekord, og vi ser nok for oss at fremtiden byr på enda høyere utbetalinger, fortsetter han.

I 2007 inkluderte Skogbrand snøskadeerstatning i stormforsikringen uten tillegg i forsikringspremien. Det viste seg snart å bli lønnsomt for mange av dem som tidligere hadde tegnet slik forsikring. Før fjorårets vinter, var rekordutbetalingen på fem millioner på en vintersesong. **S**

VELKOMEN TIL NETTBUTIKKEN

Gjør en lønnsom handel hos
www.norlog.no

Verneutstyr og skogsutstyr

I vår nettbutikk finner du verneutstyr fra Nordforest og Pfanner. Slitesterke og funksjonelle klær med god passform.

Her får du også vernestøvler fra Meindl, Haix og Nordforest

POLYVER
Polyver varmetett -40 °C

- Helt vannrett
- Innsiden av myk og varm syntetisk pels
- Lett og smidig med god passform
- Tykk isoler sole som kan pigges
- Skafthøyde 36cm

Størrelse 36-50

Pris: 719,- eks mva

**SUPERTILBUD
PÅ DENNE STØVELEN
I NETTBUTIKKEN
1.FEBRUAR**

Pfanner Protos

Skogshjelm

Beste passform og komfort

Pris: 1.596,- eks mva

NORLOG

INDERØY • SANDEFJORD
TLF 47 87 50 00 • INFO@NORLOG.NO

ENEFORHANDLER I NORGE AV

LOGOSOL NORWOOD

NORDFOREST

PFANNER

HAIX

MEINDL

TID FOR VEIVEDLIGHOLD?

NYHET!

VI TILBYR NÅ OGSÅ VIDVINKEL AKSLING
FOR VERTIKAL KLIPPING

Svensk kvalitet

Pris fra kun kr. 79 900,- !

SKANDINAVIAS MEST SOLGTE KJETTING KRATTKNUSER!

- Hardox® klippepanne
- 2 x 13 mm herdet kjetting
- Hydraulisk påkjørselsvern
- Walterscheid pto-aksling m/ frihjul og overbelastningsvern
- Overdimensjonert gearkasse
- Hydraulisk sideforskyvning
- Pendlende klippehode
- Stort kjettingmagasin m/flere lenker

Fås i 3 modeller;

Klippebredder på 125, 165 og 200 cm!

Rekkevidde fra 4 og helt ut til 4,4 meter!

Klippekjettingene når 5-6 cm frem foran klippehodet slik at et "felleskår" lages!

Vi tilbyr også Trejon hydrauliske klippehoder m/kjetting for gravemaskin eller kranarm. Ta kontakt.

Innovative produkter for effektiv drift
ARAMASKIN AS
www.aramaskin.no

Sommerro 22, 1798 Aremark
Telefon 69 19 90 99
E-post: post@aramaskin.no

WWW.ARAMASKIN.NO

VI LEVERER OVER HELE LANDET OG HAR GODE FRAKTAVTALER

Oppgitte priser er eks. mva. og frakt.